אין יודישען לעבען.

לאנדעס-קאנפערענץ וועגען שמירת שבת.

(פון אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט.)

דעם פאריגען דינסטאג און מיטוואך, איז אין ווארשא, אין זאל פון דער ווארשאווער קהלה, אבגעהאלטען געווארען, א לאנדעס-קאנפערענץ געווידמעט שמירת שבת.

צו דער קאנפערענץ זענען געקומען די רביים שליט"א פון: אסטראווצע, ראדזימין, סטריקאוו, (פון לאדז און זגיערזש) פיאסעטשנא, לוקאוו, קוזמיר, סלאנים, גראכאוו, קאזשעניץ, אטוואצק, קאליש, א. א. ווי אויך פיעל רבנים פון פערשיעדענע שטעדט און שטעדטלעך, און דעלעגאטען פון שומרי שבת-חברות פון פיעל שטעדט.

אויף דער קאנפערענץ זענען איינגעלאדען געווארען, און געקומען, די פאלגענדע דעפוטאטען און סענאטארען: הרב אהרן לעווין, א. קירשברוין, ל. מינצבערג, הרב בראדט, ה. פארבשטיין, אשר מענדעזאהן משה דייטשער און הרב רובינשטיין.

ערשטער טאג

ארום 6 אזייגער פארנאכט, עפענט די קאנפערענץ אין נאמען פון ארגאניזיר-קאמיטעט הרה"ג ר' צבי יחזקאל מיכלזאהן שליט"א, וועלכער בעגריסט די רביים, רבנים, דעפוטאטען, כלל-טהוער ווי אויך געסט פאר'ן אנטיילנעהמען אין דער קאנפערענץ. דער רעדנער שילדערט, דעם חילול-שבת וואס האט זיך פערשפרייט אויף דער יודישער גאס, און בעט די יודישע דעפוטאטען זיך נישט אבצושטעלען, און ווייטער ענערגיש קעמפפען פאר'ן אבשאפען דעם צוואנגס-זונטאג-רוה, וועלכער האט אין א גרויסער מאס, געבראכט צו דעם יעצט פערשפרייטען חילל-שבת בפרהסיא אויף דער יודישער גאס. ער ווענדעט זיך אויך צו דער יודישער פרעסע, זי זאל מיטהעלפען אין דאזיגען קאמף. אויפ'ן פארשלאג פון הרב מיכעלזאהן, ווערט אונטער שטורמישע אפלאדיסמענטען, אויסגעוועהלט איינשטימונג, אלס

פארזיצענדער דעפ. הרב לעווין

וועלכער דאנקט פאר'ן גרויסען כבוד, און האלט דערביי א זעהר שעהנע רעדע, וועגען דער בעדייטונג פון שבת פאר'ן קיום היהדות. נאכהער בעקומען דאסווארט צום בעגריסען: הרה"ג ר' א. צ. פערעלמוטער, אין נאמען פון ווארשאווער ראבינאט; דער אסטראווער רב הרה"ג ר' מאיר דן פלאצקי — אגודת הרבנים; סענאטאר אשר מענדעלזאהן — צ. ק. פון „אגודת ישראל" אין פוילען; דעפ. הרב לעווין — אגודה-פראקציע אין „יודישען קאלא"; דעפ. ל. מינצבערג — לאדזער יודישער קהלה; ה' ש. ברעגמאן — ווארשאווער יודישע קהלה; פראפ. שאר—ווארשאווער סינאגאגע; און דעפ. פארבשטיין — „מזרחי". עס ווערען נאך פארגעלייענט א רייה שריפטליכע בעגריסונגען, פון דעפ. סירקיס, סאקאלאווער רבי, קראקאווער רב, קיעלצער שומרי שבת, ווארשאווער „אגודת ישראל"

א. א. און עס ווערט ערקלערט א הפסקה אויף א האלבע שעה צו דאווענען מנחה.

נאך דער הפסקה, בעקומט דאס ווארט דער ראדזימינער רבי שליט"א, וועלכער רופט די פערזאמעלטע, צו גרינדען אין יעדער שטאדט א חברה שומרי שבת.

דאס ווארט, צום אבגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון די חברה שומרי שבת אין לאדז, בעקומט דער סטריקאווער רבי שליט"א (פון „לאדז). צוליעב זיין שוואכען געזונד-צושטאנד, ערגענצען דעם בעריכט, די ה"ה: סעקרעטאר פון דער לאדזער חברה שומרי שבת, רעדאקטאר פון בית יעקב א. ג. פרידענזאהן, ר' ברוך וויטקינד. ר' א. מ. ראזענוואסער, סעקרעטאר פון דער ווארשאווער חברה שומרי שבת גיט אב א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון דער ווארשאווער חברה.

דאן ווערט אויסגעוועהלט, א פערמאנענץ-אויסשוס, אין וועלכען עס געהען אריין עטליכע און צוואנציג פערזאן, ס'רוב רבנים און די זיצונג ווערט שפעט ביינאכט געשלאסען.

צווייטער טאג.

דעם גאנצען פארמיטאג, האט פערנומען די בעראטונגען פון פערמאנענץ אויסשוס, וועלכע זענען אבגעהאלטען געווארען, אין לאקאל פון דער ווארשאווער שומרי שבת (דזיעלנא 3) אויף דער זיצונג פון פערמאנענץ-אויסשוס, איז גענוי דיסקוטירט געווארען, יעדער פארשלאג און רעזאלוציע, וועלכע די קאנפערענץ דארף אנגעהמען כדי צו פערהיטען פון חלול שבת.

אזייגער האלב אכט נ. מ. עפענט דער פארזיצענדער דעפ. הרב לעווין די זיצונג, און ערטיילט דאס ווארט דעם ה' א. ז. פרידמאן, צו רעפערירען אין נאמען פון פערמאנענץ-אויסשוס די פארשלאגען און רעזאלוציעס.

דער רעדנער רעדט ארום ברייט, די מיטלען וואס דארפען אנגענומען ווערען כדי צו פערהיטען פון חלול שבת, און אין דעם זין, לעגט ער פאר פערשיעדענע רעזאלוציעס, צווישען די רעזאלוציעס געפינען זיך צווישען אנד. די פאלגענדע: צו גרינדען אומעטום חברות שומרי שבת; פאפולאריזירען די הייליגקייט פון שבת צווישען די ברייטע מאסען, דורך פערשפרייטען אויפרופען, בראשורען, א. ד. ג.; נישט לאזען עולה לתורה זיין, א מחלל-שבת; נישט געבען קיין ארבייט די, וועלכע ארבייטען אין שבת; נישט צולאזען צום עמוד, קיין מחלל שבת, אפילו, ווען ער האט יאהרצייט; די לעהרער און מלמדים, דארפען ערקלערען זייערע תלמידים, די בעדייטונג פון שבת; די קאנפערענץ פאדערט אויף די יודישע דעפוטאטען און סענאטארען ווייטער צו קעמפפען פאר'ן אבשאפען אינגאנצען אדער טיילווייז דעם צוואנגס-זונטאג-רוה; די

קאנפערענץ ווענדעט זיך מיט א ביטע צו דער רעגירונג, אז זי זאל נישט בעשטימען קיין ירידין אום שבת.

איבער די רעזאלוציעס, ענטוויקעלט זיך א הייסע דעבאטע אין וועלכער עס נעמען אנטייל: הרב פיין (סלאנים), ב. שעניק (לאדז), דער סטריקאווער רבי שליט"א (לאדז), הרב קאסאיוסקי (וואלקאוויסק), הרב קאלמאנאוויטש (ראקאוו), הרב באקיער (ווארשא), הרב זאקהיים (בארא־אזיטש), הרב רעגענסבערג (זעמבראוו), ה' רודענסקי (ווילנא), ה' פ. בודשטין (ווארשא), הרב שוסטער (סאקאלקע), הרב קאנאל, מענדעזשיצקי, קאזלאווסקי וולאדאווער (ווארשא), הרב כ"ץ (סטאוויסק), הרב הורוויץ (זאמאשטש), א. א.

נאך א קורצע הפסקה, ווערען די רעזאלוציעס אבגעשטימט. אלע רעזאלוציעס ווערען מיט קליינע אויסבעסערונגען אנגענומען. מיט א שלוס-רעדע פון דעפ. הרב לעווין, ווערט די קאנפערענץ שפעט אין דער נאכט געשלאסען.

צום סוף דארף מען בעמערקען, אז ליידער האט געפעהלט, די ארגאניזאטארען פון דער קאנפערענץ, דער געהעריגער חוש פאר ארגאניזאציע, דאס האט זיך בולט ארויסגעזעהען אין זאל, ווי די קאנפערענץ איז פארגעקומען, איז זיך אנגעלאפען א גרויסער עולם זייטיגע מענשען, וועלכע האבען געשטערט דעם גאנג פון דער קאנפערענץ.

מ. ר.

די אגודת הרבנים אין אמעריקא פאר די „אגודת ישראל".

ניו-יורק (איפב) די אגודת הרבנים פון אמעריקא און קאנאדא האט אויף איהר 23-סטער קאנפערענץ אין לייקוואוד-ניו-יורק, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פיעל רבנים פון אמעריקא און קאנאדע, ווי אויך די דעלעגאטען פון „אגודת ישראל" הרב ד"ר רויזענבערג און הרב לוי יצחק כהנא, אנגענומען א בעשלוס, אז די גאנצע ארטאדאקסיע אין אמעריקא איז מחויב צו העלפען דער „אגודת ישראל" אין איהרע אלע ארץ ישראל ארבייטען. אויף דער איניציאטיוו פון הרב כהנא איז ארויס א קול קורא פונ'ם פרעזידיום פון אגודת הרבנים מיט די אונטערשריפטען פון די גרעסטע רבנים פון אמעריקא און קאנאדע וואס פאדערט אויף צו העלפען דער אגודת ישראל ביים פערווירקליכען איהרע פלענער בנוגע ארץ ישראל.

די איזראעליטישע „אליאנץ" פאר'ן רעליגיעזען אונטערריכט.

פאריז (איפב) די איזראעליטישע „אליאנץ" אין פאריז האט ארומגעשיקט א צירקוליאר צו איהרע דירעקטארען פון די שולען אין ארץ ישראל אין וועלכע עס ווערט געזאגט, אז די דירעקטארען זאלען זארגען צו וועקען אין די שילער און שילערינס דאס רעליגיעזע געפיהל און אין זיי איינפלאנצען אכטונג און יראת הכבוד פאר די טראדיציע און מסורה, וויל דער העברעאישער אונטערריכט האט זיך ארויסגעשטעלט אלס א ריין פארמעלער כאראקטער, וועלכער פערנאכלעסיגט אינגאנצען דעם רעליגיעזען גייסט. דער צירקוליאר ענטהאלט אויך פארשלאגען און פלענער פאר די דירעקטארען און לעהרער.

און גערעכטיגקייט לויט דעם מוסטער פון זיין בעשעפער, כדי ער זאל זיך פרעהען מיט זיין ווערק, אט ער סאפעט נעבאך אזוי שווער פערשוויצטערהייד אונטער דעם יאך פון דער ערד, זיך יאגענדיג נאכ'ן שטיקעל ברויט און ער הערט שוין גאר נישט מעהר דעם „איכה", „וואו ביזטו" פון דער בלאנדזשענדער ג—טליכע שטימע, וואס זוכט און רופט איהם: מענש, האב אויף דיר רחמנות! וואו ביזט דו?

דאן קומט דער געטליכער שליח פון עדן, דאן קומט ג—טס מלאך, דער שבת, צו דיר אראב און זאגט, אין ג-טס נאמען: שטעה און געה נישט מעהר! דו טארסט נישט זארגען נאר בלויז פאר דעם שטיקעל ברויט פאר דיר און דיין פאמיליע, דו פערזינדיגסט דיר ביי דיר אליין, ביי דיין ווייב און קינדער, ווען דו ריהרסט אייביג מיט דיין האנד נאר עסען צו שאפען, ווען דו הויבסט שטענדיג דיין פוס נאר פרנסה צו זוכען, ווען דו מאטערסט אייביג דיין קאפ נאר כדי אויסצושפעקולירען ערגעץ-וואו א שטיקעל רוח; צו האט איהר נישט אין זיך קיין גייסט, קיין הארץ, קיין נשמה, וואס בעדארפען אין אט די נארישע פערבייגעהענדער וועלט אויפבליהען צו דעם אייביגען און שטערבליכען גליק? צו בעדארפען אייערע נשמות, אייערע גייסטער, דארען און קווארען, בשעת איהר שפייזט און ציהרט מיט אלעם שענסטען און בעסטען אייערע קערפערס? גענוג געארבייט! דיין ג-ט בעפעהלט, אז דו טארסט מעהר נישט ארבייטען, און דאס איז דיר שוין ערב דערפאר, אז דו ברויכסט נישט מעהר צו ארבייטען, דו האסט גאנץ גענוג גע-

טהון אויב דו האסט נאר זעכס טעג עהרליך געשטרעבט. אויב דו האסט דיין בעסערען „איך" אין דיין אייביגען ג-ט נאך נישט פערלייקענט, טא ווארף אוועק די ארבייט און קום אריין מיט מיר צו דיר אין הויז אריין. און דו בלייבסט שטעהן שטיל, און רוהיגער הויבט זיך און פאלט די פערסאפעטע ברוסט, און שטילער רוהיגער שלאגט דער פולס פון דיין לעבען, און דו קומסט צו זיך. דו שפאנסט דיר אויס פון דעם יאך פון מיה און מאטערניש, דו טריקענסט אב דעם שוויס פון דיין טריפענדען שטערן דו שאקעלסט אב דעם שטויב פון דיינע קליידער, און גאנץ פערענדערט זעהט ביי דיר יעצט אויס די סוכה פון דיין לעבען! קיין שום הויז איז נישט אזוי קליין, קיין שום געצעלט איז נישט אזוי ארים, וואו עס זאל נישט אריינקומען צוזאמען מיט'ן שבת די געטליכע הערליכקייט! דאס ליכט, וואס לייכט אין אייך, פערדאפעלט און פערגרעסערט דעם גלאנץ פון דעם שבת'דיגען ליכט; דער שבת האט אין זיך א באלזאם און טרייסט פאר אלע. ער מאכט אלע רייך און גלייך. דער שבת זאגט צו יעדען:

גול על ה' דרכך והוא יעשה! די לעג נאר ארויף אויף ג-ט די משא, די לאסט פון דיין וועג, און ער וועט עס שוין אויספיהרען! דו האסט געטוהן ס'דיינע ס'איבריגע וועט שוין ג-ט טהון! פאר דעם איז דיר ערב דער שבת, וועלכער שטעלט אב אין נאמען פון ג-ט אלע ארבייטען, זארגען און מיהען. דער אלמעכטיגער רעגירער און לענקער פון די צייטען, איז דיין ג-ט וואס קעמפט פאר דיר דיינע קאמפען,

וואס פיהרט אן מיט דיין מיה און ארבייט און נעמט פון דיר אראב דיין לעבענס משא אויב נאר דו האסט דעם מיטה זי איהם צנצופערטרויען! דער שבת מאכט אלע רייך און גלייך! די גוטער, צוליעב וועלכע עס ווערט געפיהרט דער קאמף אין דער גאנצער וואך זיי שיידען דאך די מענשען און שטעלען זיי אויף פערשידענע מדרגות; וויל נישט יעדען געלינגט דער קאמף, און אונענדליך פערשידען איז דאס — וואס יעדער ערקעמפט. אבער די גן-עדן אוצרות, וואס דיר שבת שענקט אונז, דעם פרידען, די ג—טזעליגקייט, די מנוחה, די רוה, אט די אלע שטעהען פריי און אפען פאר אלע גלייך.

אבער נאר דעם ג—טליכען שבת געלינגט עס אזעלכע צויבער צו ווייזען; נאר ווען ג—ט שטעלט אב דיין ארבייט, דאן געווינסטו די רוה. אומזיסט וועט זיין דיין ארבייט, ווען דו וועסט וועלען אויסקלויבען אן'אנדער רוה-טאג אין דער וואך. די האנד מעג פייערן, דער פוס מעג רוהען, דער גוף מעג זיך אנטהון דו גרעסטע פערגניגענס, אבער נאר ג—ט איז עס, וועלכער קען דאס געמוטה בערוהיגען, דאס הארץ איינשטילען, די זעעלע דערקוויקען; — נאר ווען ג—ט הייסט דיר רוהען, דאן האסטו אין זיין געבאט אליין אנ'ערבות, אז דו דארפסט רוהען, אז דו קענסט רוהען. נאר דער ג—טליכער שבת ברענגט דיר די די גענצליכע מנוחה, די אמת'ע רוה.

אונזער וועג-שעדליץ 1925-07-03 יא-תמוז-תרפה גליון-0052 a 000004 הודפס מתוך הארכיון היהודי